

Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet för 2018

Nu är det dags att rapportera data från modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet för år 2018.

Enligt 36-38 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2016:9) ska resultat från föregående års kontroll av miljökvalitetsnormerna rapporteras till Naturvårdsverkets datavärd. Detta omfattar resultat från mätning, modellberäkning och objektiv skattning.

Resultat från modellberäkningar och objektiva skattningar för luftkvalitetssituationen 2018 ska rapporteras **senast den 30 juni 2019**. Resultat från mätningar rapporterades den 31 mars.

Samtliga data som levereras kommer att läggas in i den nationella databasen för luftkvalitet som hanteras av Naturvårdsverkets datavärd för luftkvalitet www.smhi.se/datavardluft. Den information som rapporteras till datavärden ligger till grund för Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen.

Naturvårdsverket och Reflab-modeller har tagit fram särskilda vägledningsdokument för rapporteringen och för framtagandet av objektiva skattningar, inledande kartläggningar och modellering. Se tabellen nedan. **Observera** att [vägledningen om inledande kartläggning och objektiv skattning](#) har uppdaterats under maj 2019 med fokus på vedeldning/bens(a)pyren (B[a]P). Uppdateringen har gjorts för att ta hänsyn till resultat från detaljerade kartläggningar av B(a)P som genomfördes under 2017-2018 inom ramen för Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om kartläggning och analys av utsläpp från vedeldning. Det är viktigt att kommunerna och samverkansområden tar hänsyn till den uppdaterade vägledningen vid planering av inledande kartläggningar och objektiva skattningar under kommande år.

Vad ska rapporteras?

Rapporteringsskyldigheten avseende kontroll av miljökvalitetsnormer (MKN) omfattar resultat från kontroll av föroreningarna kvävedioxid (NO₂), svaveldioxid (SO₂), kolmonoxid (CO), bensen, partiklar (PM₁₀ och PM_{2,5}), bens(a)pyren (B[a]P), arsenik (As), kadmium (Cd), nickel (Ni) och bly (Pb), dvs. de föroreningar som regleras i luftkvalitetsförordningen (2010:477) och som ska kontrolleras av kommunerna.

Resultat från objektiv skattning inkl. inledande kartläggning

Objektiv skattning utgör miniminivån för kontrollen av miljökvalitetsnormerna och således även när det gäller rapporteringen. Alla kommuner ska ha koll på luftkvaliteten – och miljökvalitetsnormerna

ska därför kontrolleras på något sätt i alla kommuner (genom mätning, modellering eller objektiv skattning), oavsett om kommunen kontrollerar själv eller ingår i ett samverkansområde. Detta innebär t.ex. att om kontinuerliga mätningar av en förorening sker i en av kommunerna i ett samverkansområde, ska föroreningen kontrolleras i övriga kommuner genom, som lägst, objektiv skattning.

Vidare ska en kommun eller ett samverkansområde som enbart har kontinuerliga mätningar av kvävedioxid (NO₂) och PM10, göra en objektiv skattning eller inledande kartläggning för de övriga luftföroreningar som regleras i luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477), dvs. PM2,5, bensen, bens(a)pyren, kolmonoxid, svaveldioxid samt metallerna arsenik, bly, kadmium och nickel. En inledande kartläggning ska göras i de fall där information om halterna av en förorening saknas.

Vid framtagande av en objektiv skattning kan det vara lämpligt att använda webbverktyget VOSS (<http://voss.smhi.se/>) som har utvecklats av Reflab-modeller för preliminära bedömningar av halterna av PM10 och NO₂ i gaturum.

De objektiva skattningar och inledande kartläggningar som rapporteras **tillgängliggörs via datavärdens nationella databas för luftkvalitet**, se: <http://shair.smhi.se/portal/objective-estimations>. Observera dock att det i dagsläget endast är möjligt att publicera de redovisningar som rapporterats i form av en rapport (wordfil/pdf, inte excelfil), varför det är extra viktigt att en rapport ingår vid rapportering av resultat från objektiv skattning eller inledande kartläggning. Databasen/portalen innehåller idag alla de objektiva skattningar och inledande kartläggningar som rapporterats för 2016 och 2017. Dessa kan i vissa fall ge ytterligare stöd och inspiration till kommunernas framtida arbete med inledande kartläggning och objektiv skattning. Naturvårdsverket skickade den 3 april i år även ut feedback på de redovisningar som skickades in förra året. Informationen gick i möjligaste mån till dem som lämnat redovisningarna, men även till samtliga kommuners registraturer för vidarebefordran till "luftansvarig/a". Kontakta oss gärna på rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se ifall informationen inte nått er, så kan vi skicka den direkt till er.

I första hand är det dock viktigt att **följa den vägledning om inledande kartläggning och objektiv skattning** som har tagits fram (www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/mkn-luft/vagledning-inledande-kartlaggning-objektiv-skattning.pdf).

Resultat från modellberäkning

I de fall kontrollen har genomförts i form av modellering ska nedanstående dokument, liksom tidigare, finnas tillgängliga på en webbsida samt refereras till vid rapporteringen. Länken till webbsidan skrivs in på fliken *Allmän information* i de datamallar som sänds in. Kontrollstrategin och programmet för samordnad kontroll ska avse innevarande år.

- En kontrollstrategi enligt 3-4 §§ NFS 2016:9.
- Ett kvalitetssäkringsprogram enligt 6 § NFS 2016:9.
- Ett program för samordnad kontroll enligt 8-9 §§ NFS 2016:9 i de fall kontrollen har bedrivits i samverkan med andra kommuner.

I Naturvårdsverkets handbok 2019:1 Luftguiden finns mer information om programmen.

Reflab-modeller har tagit fram en vägledning om hur man kan genomföra en modellberäkning www.smhi.se/reflab/guider/guider/steg-for-steg-sa-gor-du-en-luftkvalitetsberakning och hur man rapporterar resultatet www.smhi.se/polopoly_fs/1.99009!/Guide_rapportering_v3.pdf.

Vägledning

Särskilda vägledningsdokument och verktyg har tagits fram av Naturvårdsverket och Reflab-modeller för att stödja kommunerna i arbetet med att genomföra och rapportera objektiv skattning, inledande kartläggning och modellering. Information om dessa finns i tabellen nedan.

Vägledning / Verktyg	Webbadress	Kommentar
Inledande kartläggning och objektiv skattning av luftkvalitet - Vägledning om kontroll av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft	www.naturvardsverket.se/upload/s-tod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/mkn-luft/vagledning-inledande-kartlaggning-objektiv-skattning.pdf	En vägledning om objektiv skattning och inledande kartläggning som är avsedd att ge steg-för-steg-vägledning och konkreta metoder som kan användas vid planering, genomförande och redovisning av objektiv skattning och inledande kartläggning. I dokumentet ingår bl.a. information om verktyget VOSS (Verktyg för Objektiv Skattning med Spridningsmodellering), se nedan.
VOSS (Verktyg för Objektiv Skattning med Spridningsmodellering)	www.smhi.se/reflab/luftkvalitetsmodeller/objektiv-skattning/ http://voss.smhi.se/	VOSS (Verktyg för Objektiv Skattning med Spridningsmodellering) har utvecklats av Reflab-modeller för preliminära bedömningar av halterna av PM10 och NO ₂ i gaturum.
Steg-för-steg-guide för luftkvalitetsberäkningar	www.smhi.se/reflab/guider/guider/steg-for-steg-sa-gor-du-en-luftkvalitetsberakning	En lista som steg för steg sammanfattar de viktigaste momenten innan, under och efter en modellberäkning.
Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet	www.smhi.se/polopoly_fs/1.99009!/Guide_rapportering_v3.pdf	En guide som beskriver och ger exempel på vad som ska rapporteras när en objektiv skattning, inledande kartläggning eller modellberäkning har genomförts.

Hur ska data rapporteras?

Resultat och uppgifter om modellberäkning och objektiv skattning ska levereras i en särskild excel-mall http://gis-services.metria.se/validering/undersokningstyp/air/mallar/Luftrapporteringsmall_2019.xlsx via den s.k. **valideringstjänsten** http://gis-services.metria.se/validering/undersokningstyp/air/luft_validering.html.

Vid frågor om mallen eller behov av stöd för att fylla i den, vänligen kontakta oss via e-post rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se.

Vägledningen "Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet" (se även tabellerna) ger också exempel på hur de olika uppgifterna i mallen kan fyllas i: http://www.smhi.se/polopoly_fs/1.99009!/Guide_rapportering_v3.pdf.

Vid frågor eller behov av stöd om användning av valideringstjänsten, vänligen kontakta Lars Allstrin på Metria (e-post: lars.allstrin@metria.se), som förvaltar tjänsten på uppdrag av Naturvårdsverket.

Om kontrollen skett inom ramen för samverkan kan rapporteringen göras gemensamt av en företrädare för kommunerna. De enskilda kommunerna behöver då inte meddela Naturvårdsverket separat.

Om rapporterade resultat och uppgifter i ett senare skede skulle behöva justeras, ska återrapporteringen ske snarast möjligt samt i fullständigt format.

Mer information

På Naturvårdsverkets webbplats återfinns följande:

- [Allmän information om miljökvalitetsnormerna för utomhusluft](#)
- [En sammanställning över kommunernas rapportering av data för år 2017](#)
- [Information om rapportering av luftkvalitetsdata](#)
- [Information om kontroll av luftkvaliteten](#)
- [Statistik om luft](#)
- [Naturvårdsverkets ämnessida för luft](#)

Förordning, föreskrifter och vägledning återfinns via nedan angivna länkar:

- [Luftkvalitetsförordningen \(2010:477\)](#)
- [Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet \(NFS 2016:9\)](#)
- [”Luftguiden”. Naturvårdsverkets handbok om miljökvalitetsnormer för utomhusluft, 2019:1](#)

KONTAKTPERSONER - NATURVÅRDSVERKET

Matthew Ross-Jones matthew.ross-jones@naturvardsverket.se	Helena Sabelström helena.sabelstrom@naturvardsverket.se
010 – 698 13 01	010 – 698 10 95
rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se	